

Ma Magyarországon becslések szerint gyerekek tízezreit kényszerítik akaratauk ellenére a hatóságok különélő szülőjükkel, más rokonukkal való kapcsolattartásra. Ez az egyik leggyakoribb megnyilvánulási formája a nők és gyermekek elleni családon belüli erőszaknak a szétválást követően.

A KAPCSOLATTARTÁS

A láthatás hivatalos megnevezése kapcsolattartás. A kapcsolattartás részletes szabályait a Polgári Törvénykönyv (2013. évi V. törvény) Negyedik könyve, negyedik része, XVIII. fejezetének 4. pontja, továbbá „a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról” szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (továbbiakban: Gyer.) 27. § - 32. §-ai tartalmazzák.

Közös szülői felügyelet esetében a kapcsolattartásról nem kell a szülőknek külön megállapodnia, ha azonban a gyerek feletti szülői felügyeleti jogot csak az egyik szülő gyakorolja, úgy a különélő szülővel történő kapcsolattartást egyezség, ennek hiányában a bíróság vagy a gyámhivatal döntése alapján rendezni kell. A kapcsolattartás célja a gyerek és a nem vele élő szülő közötti családi kapcsolat fenntartása, illetve, hogy a külön élő szülő gyermeke fejlődését figyelemmel kísérje, elősegítse. Kapcsolattartás nem csak a szülőt, de kérelmük esetén a nagyszülőket és más rokonokat is megillet.

A kapcsolattartás formája lehet **folymatos, időszakos** vagy **felügyelt**. Folyamatos az a rendszeres érintkezés, mely kiterjedhet az elvitelre, a meglátogatásra, telefonálásra, elektronikus csatornán keresztül kommunikációra, (elektronikus) levelezésre, ajándékküldésre. Az időszakos kapcsolattartás a tanítási szünetek, többnapos ünnepek alatti huzamosabb együttlétet jelenti. Felügyelt kapcsolattartásról pedig valamely hivatalos helyiségben, a találkozást felügyelő szakember jelenlétében megvalósuló láthatás esetén beszélünk. Felügyelt kapcsolattartást akkor rendelnek el, ha a gyerek és a kapcsolattartásra jogosult szülő közt nincs vagy megromlott a családi kapcsolat. Ezen kívül dönthet a gyámhivatal a kapcsolattartás rendezésére irányuló kérelem elutasításáról, amennyiben a kérelmező korábban veszélyeztette, tartósan elhanyagolta gyermekét, illetve távoltartás hatálya alatt áll. A gyerekekkel vagy az őt nevelő szülővel szembeni visszaélés súlyosságára tekintettel a már megállapított kapcsolattartási jog korlátozható, szüneteltethető vagy megvonható. Korlátozásra adhat alapot, ha az elvált szülő nem a szabályozásnak megfelelően gyakorolja a láthatást (például rendszeresen késik, nem mondja le a kapcsolattartást, nem időben hozza vissza a gyereket), de az is, ha legalább hat hónapig nem jelentkezik láthatásra. A gyerek vagy az őt nevelő szülő sérelmére megvalósított súlyos visszaélés esetén 6 hónapra szüneteltetheti a gyámhivatal a kapcsolattartást, különösen súlyos visszaélés

esetén legfeljebb 1 évig. A szünetelés a feltételek fennállása esetén újra elrendelhető. Amennyiben a súlyos visszaélés következtében megállapítható a gyermek nevelésének és fejlődésének súlyos veszélyeztetése, úgy kérni lehet a kapcsolattartás teljes megvonását.

A KAPCSOLATTARTÁS RENDEZÉSE

Amennyiben házassági vagy a szülői felügyelet rendezése iránt per van folyamatban, úgy a bíróság dönt a kapcsolattartásról. Ilyen per hiányában a gyámhivatalhoz lehet fordulni a kapcsolattartás rendezése érdekében. A gyámhivatal illetékességét közös szülői felügyelet esetén a gyerek állandó lakóhelye határozza meg. Ha a kapcsolattartás kérdésében a bíróság 2021. január 1-jét megelőzően hozott döntést, úgy a kapcsolattartás megváltoztatása iránt a határozat jogerőre emelkedésétől számított 2 éven belül csak a bíróság előtt lehet eljárást kezdeményezni. 2 éven túl csak a gyámhivatal jogosult a kapcsolattartás megváltoztatása felől rendelkezni. Amennyiben a kapcsolattartást a bíróság 2021. január 1. napot követően döntött, úgy annak megváltoztatását kizárólag a bíróságtól lehet kérni, bármennyi idő is telik el a határozathozatal óta.

A kapcsolattartás szabályozása körében meg kell hallgatni a két szülőt és az ítélőképessége birtokában lévő gyereket. Ítélőképessége birtokában lévő gyerekek az a kiskorú minősül, aki képes az őt érintő döntések lényegét megérteni és következményeit átlátni. Tapasztalatunk szerint a hatóságok a 9 éven felüli gyermekeket főszabály szerint ítélőképésnek minősítik, de praxisunkban volt már olyan 4 éves is, aki megfelelt a kritériumoknak. A kapcsolattartás rendezése során a gyermek érdekének kell elsődlegesen érvényesülnie és az ítélőképessége birtokában lévő gyerek véleményét figyelembe kell venni. A kapcsolattartás rendezése körében dönteni kell többek közt:

- a) a folyamatos, az időszakos, a felügyelt kapcsolattartás, valamint a telefonos, emailés, stb. kapcsolattartás gyakoriságáról, időtartamáról, a gyermek esetleges külföldre viteléről,
- b) a gyermek, valamint személyes okmányai, ruházata átadásának és visszaadásának helyéről, idejéről, módjáról,
- c) kérelem esetén a gyermek kapcsolattartásra történő átadásában és átvételében közreműködő harmadik személyről,
- d) a kapcsolattartás lemondása esetén irányadó szabályokról és az elmaradt kapcsolattartás pótlásáról.

Tapasztalataink szerint a korábbi általános jogalkalmazási gyakorlat szerinti kéthetente hétvégi láthatási rend már a múlté, helyette a meghosszabbított hétvége (csütörtök, péntek-vasárnap, hétfő) és a másik héten egy-egy közbenső hétköznapi kapcsolattartás vált inkább jellemzővé. Szintén

terjed a telefonos, skype-os, egyéb internetes érintkezési mód szabályozása is. A kapcsolattartás főszabály szerint elvitellel jár. Ez alól csak a kicsi gyerek és a gyerek érdekét veszélyeztető körülmény vagy felróható magatartás jelent kivételt. Jogszolgáltatunk tapasztalata alapján elmondható, az együttélés során előforduló családon belüli erőszakot az esetek többségében a jogalkalmazó szervek nem értékelik az elvitel korlátozását megalapozó körülménynek, különösen, ha a bántalmazás közvetlenül csak az anyát érintette. A felügyelt kapcsolattartás keretében a gyámhivatal kizárhatja a kapcsolattartást felügyelő szakember jelenléte nélküli találkozás lehetőségét, ha a gyerek érdeke ezt indokoltá teszi. Ennek hiányában a felügyelt kapcsolattartást biztosító szolgáltató javaslatára megvalósulhat a szakember jelenléte nélküli találkozás. A Gyer. lehetővé teszi, hogy a gyerek biztonsága érdekében elvitel esetén is a kisgyerek átadásának és átvételének a helyszíne ne az anya mindenkori lakóhelye, ha nem a felügyelt kapcsolattartás helyszíne (gyermekjóléti központ, kapcsolattügyelet, stb.) legyen. Szintén van arra törvényes lehetőség, hogy az átadás-visszaadás lebonyolításában olyan személy működjön közre, aki a gyerek gondozásában, nevelésében huzamosabb időn keresztül részt vesz (nagyszülő, új élettárs, házastárs). Továbbá azt is lehet kérni, hogy a kapcsolattartásra jogosult szülő az oktatási-nevelési intézményből vigye el a gyereket és a kapcsolattartás végeztével oda vigye vissza. A gyereket nevelő szülőt is megilleti huzamosabb, a láthatással nem felszabdalt, a gyerekekkel együtt töltött idő („nyaralás”). Ennek időtartama nem haladhatja meg a különélő szülőt megillető időszakos kapcsolattartás mértékét, illetve, ha időszakos kapcsolattartás nem jár neki, akkor a 2 hetet. Ha kifejezetten nem zárják ki a kapcsolattartást szabályozó határozatból, a különélő szülő a kapcsolattartási idejében szabadon viheti a gyereket külföldre, anélkül, hogy erről a gondozó szülőt tájékoztatnia kéne.

Az elmaradt kapcsolattartást minden esetben pótolni kell, kivéve, ha az a különélő szülő felróható magatartása miatt maradt el, vagy neki nem felróható okból, de az elmaradásról nem tájékoztatta szabályszerűen a másik felet. A pótlásra a legközelebbi megfelelő időpontban, de legfeljebb 6 hónapon belül kell sort keríteni, ha a kapcsolattartásra vonatkozó határozat nem határoz meg ettől eltérő határidőt. Nem kell pótolni az időszakos kapcsolattartás idejére, valamint az ünnepnapokra eső folyamatos kapcsolattartást, illetve a gondozó szülő „nyaralása” idejére eső folyamatos kapcsolattartást. A kapcsolattartással felmerülő költségeket (utazás, etetés, ajándékok, stb.) főszabály szerint a kapcsolattartás gyakorlója viseli, de a kapcsolattartás meghiúsulása esetén a különélő szülő követelheti a kapcsolattartás akadályozásával, szabályainak megszegésével összefüggő igazolt költségeinek

megtérítését és kártérítésre is igényt tarthat. Jogsegély szolgáltatunk történetében előfordult olyan eset, ahol az apa az Amsterdam-Budapest-Amszterdam repülőjegye árát sikerrel hajtotta be volt partnerén, amiért közös kislányuk nem akart vele láthatásra menni.

A KÉNYSZERLÁTHATÁS

Kényszerláthatásnak nevezzük azt a kapcsolattartást, amely a gyerek akarata és igénye ellenében, a hatóságok által kifejtett nyomásgyakorlás eredményeként jön létre. A kényszerláthatások hátterében az esetek túlnyomó többségében nők és gyerekek elleni családon belüli erőszak áll. Bár közkeletű vélekedés, hogy a gyerekek az anya ellennevelésének, érzelmi manipulálásának hatására nem kívánnak különélő apjukkal érintkezni, mind jogsegély tapasztalatunk, mind a nemzetközi szakirodalom azt támasztja alá, hogy a gyermek ellenállásának oka legtöbbször az együttélés vagy a kapcsolattartások alatt közvetve vagy közvetlenül elszenvedett apai bántalmazás. A kapcsolattartás végrehajtásáról a kerületi/járásbíróság gondoskodik. A bíróság a kapcsolattartás végrehajtása iránt nem hivatalból, hanem az elmaradt kapcsolattartástól számított 30 napon belül beterjesztett kérelemre jár el. Ez egy nemperes eljárás keretében kerül kivizsgálásra, tehát tárgyalásra itt nem kerül sor, a bíróság papírok alapján határoz. Az elsőfokú bíróság elrendeli a végrehajtást, ha a kapcsolattartásra vonatkozó határozatot valamelyik fél neki felróható okból szegi meg. Fontos azonban tudni, hogy a kapcsolattartás végrehajtására csak a már szabályozott kapcsolattartás esetén kerülhet sor, vagyis mindaddig nem, míg e kérdésben a bíróság vagy a gyámhivatal nem hoz döntést. További problémát jelent, hogy ezt az eljárást akkor sem lehet alkalmazni, ha a szülők közös felügyeletet gyakorolnak és nem kapcsolattartásként, hanem gondozási-nevelési időként van rendezve a szülőkkel együtt töltendő idő. A bíróság a végrehajtást elrendelő végzést azzal a felhívással küldi meg a kérelmezőnek, hogy az önkéntes teljesítésre kitűzött határidő eltelte után 15 napon belül, annak teljesítéséről vagy elmaradásáról értesítse a bíróságot. Amennyiben a bírósági végzésben foglaltakat a kötelezett nem vagy nem megfelelően teljesíti, úgy a bíróság egyéb jogkövetkezmények alkalmazásáról dönthet. Ilyen lehet a pénzbírság alkalmazása, a gyámhatóság megkeresése a szükséges gyermekvédelmi intézkedések alkalmazása vagy a szülői felügyelet rendezése céljából, rendszeres és visszatérő szabályszegés esetén a rendőrség közreműködését kezdeményezheti a kapcsolattartás lebonyolításában, illetve feljelentést tehet kiskorú veszélyeztetése vagy kiskorúval való kapcsolattartás akadályozása miatt. Ezek közül az intézkedések közül egyszerre több is alkalmazható és határozatlan ideig ismételhető.

Sajnálatos módon a bírói jogalkalmazás során olyan gyakran azzal a gyakorlattal találkozunk, mely a kapcsolattartás meghírusulásának tényéből automatikusan a gondozó szülő felróható magatartására következtet, illetve anyai önhibaként értékeli, ha nem sikerül gyermekét rávenni a találkozásra. Ez a hibás és káros gyakorlat figyelmen kívül hagyja a gyerekek természetes reakcióját az erőszakkal szemben és lehetetlen helyzetbe hozza a nevelő szülőt is, amikor elvárják tőle, hogy a saját és gyermeke érdekével ellenkezően cselekedve, ő kényszerítse a gyereket a számára nem kívánatos láthatásra. A 14 éven felüli gyerek önálló nyilatkozatot tehet, hogy nem kíván élni a kapcsolattartás jogával. Ebben az esetben a bírósága nemperes eljárást felfüggeszti, feltéve, ha a szülők mediáción vesznek részt, vagy valamelyikük kérte a kapcsolattartás megváltoztatását, korlátozását vagy megvonását.

NANE
NŐK A NŐKÉRT EGYÜTT
AZ ERŐSZAK ELLEN EGYESÜLET

**KÉRJÜK, TÁMOGASSA A BÁNTALMAZOTT NŐKET ÉS GYEREKEKET
SEGÍTŐ SZERVEZETEKET!**

PATENT.ORG/HU/SUPPORT
NANE.HU/TAMOGATAS

PATENT EGYESÜLET ADÓSZÁMA: 18192249-1-41
NANE EGYESÜLET ADÓSZÁMA: 18060339-1-42

A szórólapok frissítését és újranyomását 2024-ben a Francia Intézet és a Francia Nagykövetség támogatta.

**AMBAassade
DE FRANCE
EN HONGRIE**
*Liberté
Égalité
Fraternité*

NŐK JOGA SOROZAT

KAPCSOLATTARTÁS, KÉNYSZERLÁTHATÁS

**A NŐK ELLENI ERŐSZAK ÉS DISZKRIMINÁCIÓ BÁRMELY
FORMÁJA ELLEN AZ ÁLDOZATOT VÉDELEM ILLETI MEG.
EZ MINDEN NŐ EMBERI JOGA.**